

KONAKLAMA İŞLETMESİ YÖNETİCİLERİNİN REKREASYON ALGI VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: BATI KARADENİZ BÖLGESİ ÖRNEĞİ*

*Mutlu TÜRKMEN***

Murat KUL

Emine GENÇ

Murat SARIKABAK

ÖZET

Bu çalışma, konaklama işletmelerinde görevli yöneticilerin rekreasyona olan aşinalıklarının, rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının ve yönetici oldukları işletmelerinde rekreasyon faaliyetlerine yönelik bakış açılarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, bu çalışmada Batı Karadeniz Bölgesi illerinden Zonguldak, Karabük ve Bartın'da faaliyet gösteren konaklama işletmelerinde görev yapan 83 yönetici ile yüz yüze görüşme yapılmış, görüşmelerden elde edilen veriler, SPSS 18.0 istatistik paket programı aracılığıyla analiz edilerek, frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları tablolar halinde sunulmuş yorumlanmıştır. Ayrıca bazı değişkenler ile konaklama işletmelerinde rekreasyonun zorunluluğu düşüncesi arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere, Pearson Çarpımlar Moment Korelasyon analizi uygulanmıştır.

Çalışmada, konaklama işletmelerinde görev yapan yöneticilerin rekreasyon alanında bilgi ve bilinç düzeylerinin çok sınırlı olduğu, rekreasyon aktivitelerine katılımlarının genellikle sportif alanda, futbol ve yürüyüş, kültürel alanda ise sinema ile sınırlı kaldığı, rekreasyon faaliyetlerine katılım sıklığının çok düşük düzeyde olduğu ve genel anlamda da konaklama işletmelerinde rekreasyon faaliyetlerinin uygulanmasına yönelik olumsuz tutum sergiledikleri sonucuna varılmıştır. Ayrıca korelasyon analizi neticesinde, eğitim seviyesi ve eğitim görülen alanın konaklama işletmelerinde rekreasyon etkinliklerinin gerekliliği düşüncesini doğrudan etkilediği belirlenirken; yaş, cinsiyet, il, mesleki deneyim, gelir, vb. değişkenlerin ise rekreasyon algısı ve tutumu ile bir ilişkisinin olmadığı görülmüştür.

Bu bulgular ışığında, Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan konaklama tesisi işletmeciliğinin önündeki en önemli engelin, bilgi ve bilinç düzeyi düşük olan işletme yöneticileri olduğu tespit edilerek; bölgede sektörün gelişebilmesi için eğitim düzeyi yüksek olan ve ilgili alanda mesleki eğitim almış olan yönetici istihdamının önemine işaret edilmiştir.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Bartın Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor, El-mek: turkmenm@yahoo.com

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Boş Zaman, Konaklama İşletmesi, İşletme Yöneticisi

**THE EVALUATION OF THE PERCEPTIONS AND ATTITUDES
OF THE HOTEL MANAGERS ABOUT RECREATION: THE
SAMPLE OF THE WEST BLACKSEA REGION**

ABSTRACT

This research was carried out to find out the familiarity, participation levels and viewpoints of hotel managers about recreation. For this purpose, 83 hotel managers working in hotels located in West Blacksea Region cities, Zonguldak, Karabük and Bartın, were interviewed, and the data derived from these interviews were evaluated in SPSS 18.00 statistical program and the results of these evaluations were discussed with descriptive statistics through the tables of frequencies (f) and percentages (%). In order to define the relationships between some variables and the necessity perception of recreation activities in hotels, Pearson Product Moment Correlation was applied.

According to this research it was observed that the knowledge and consciousness levels of the hotel managers is too low and their participation to recreational activities were very limited; only football and walking as physical activities and going to cinemas as cultural activities, and the participation to recreational activities frequencies were very low. Besides they had negative attitude to adaptation of recreational activities in their hotels. On the other hand, the correlation analyses put out that there was a close relationship between education levels and graduation specialties of hotel managers and their perceptions about the necessity of recreation activities. Whereas, basic demographic variables such as, age, gender, location, professional experience, income, etc. had no relationship with the attitudes and perceptions of hotel managers.

According to these findings; the main obstacle in front of the development of lodging industry in the West Blacksea Region appeared to be the hotel managers themselves as they don't have enough educational and professional background. Therefore at the end of this research it was suggested that the hotel managers should be chosen from those who had relevant and sufficient educational background.

Kew Words: Recreation, Free Time, Hotel, Hotel Manager

Giriş

Genelde yokluğundan şikâyet ettiğimiz, ancak gerçekte her zaman var olan zaman kavramı insandan insana değişiklik gösteren göreceli bir kavramdır. Kimine göre sürekli akış halinde ve geri döndürülemez bir olgu iken, kimilerine göre ise bir daire etrafında dönen telafisi mümkün bir olgu olarak algılanmaktadır. Zamanı daire şeklinde akan bir akarsuya benzetenler yanılığa düşerek

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013*

zarar etmektedir. Çünkü insanın en büyük ve değerli sermayesi olan zaman sürekli akış halindedir (Yazıcı, 1998).

Dünyada bütün insanlara eşit olarak verilmiş en önemli şey zamandır. Zamanı iyi kullanabilmek, verimli ve etkili olabilmesini sağlamak bir eğitim işi olmakla beraber, insanın çalışma hayatına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına ayırdığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır (Çakıroğlu, 1998).

Rekreasyon, kişilerin çalışma ve zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için geçirdikleri zamanın dışında kalan boş zamanlarında, gönüllü katılımlarıyla kendilerini gerçekleştirmek ve günlük yaşamın dertlerinden uzaklaşmak için yaptıkları aktiviteler olarak tanımlanabilir. Rekreasyon, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde özellikle boş zamanların artması ile orantılı olarak önemi artan bir kavramdır.

Çalışma bir amaca yönelik araç olarak görülürken, rekreasyon kendi içinde bir amaç olarak kabul edilir. Çalışma diğerleri için harcanmış zamanken, serbest zaman insanın kendi zamanıdır. Çalışma ödüllendirilir, fakat rekreasyonun kendisi bir ödüldür. Çalışma rutin iken, rekreasyon çeşitli ve dinamiktir.

Bugün gelişmiş ülke vatandaşlarının çoğunluğu, günlük serbest zamanlarını ve hafta sonu tatillerini, hatta daha uzun süreli yıllık tatillerini ülkelerinde sağlanan rekreasyonel imkânlarla değerlendirme olanağına sahiptir. Bu ülkelerde rekreasyon günlük hayatın bir parçası haline gelmiş ve endüstriyel toplumlardaki modern insanın karşı karşıya bulunduğu baskı yüzünden rekreasyon yapılması zorunlu bir faaliyet olarak benimsenmiştir. Büyük şehirlerde günlük hayatı etkileyen çeşitli faktörlerin etkisiyle bunalan insanın, ruhsal sıkıntılarından kurtulabilmesi, bedenen ve ruhen güçlenerek hayata bağlanabilmesinin yollarından birisi de rekreasyona katılımdır.

Bu çalışma; konaklama işletmelerinde görev yapan yöneticilerin rekreasyon kavramı ve uygulamalarına bakış açılarının belirlenmesi amacıyla Zonguldak, Karabük ve Bartın illerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada; söz konusu illerde faaliyet gösteren turizm işletme belgeli ve yerel yönetim işletme belgeli konaklama tesislerinde görev yapan yöneticilerin rekreasyona olan aşinalıkları, rekreasyon faaliyetlerine katılımları, konaklama işletmelerinde rekreasyon faaliyetlerine yönelik bakış açıları belirlenmeye çalışılmıştır.

Kavramsal Çerçeve

Boş Zaman

Canlı ve cansız varlıkların hayat ölçüsü olan zaman; tasarruf edilemeyen, ödünç alınamayan, sadece kullanılan ve kaybedilen tekrarı mümkün olmayan nesnelere uzaydaki hareketlerine göre ölçülebilen ve bölümlere ayrılabilen soyut bir kavramdır (Eren, 1991).

Zaman, kullanım amacına göre; zorunlu davranışlar için gerekli zaman ve boş zaman olmak üzere iki ana grupta incelenebilir (Hazar, 1999):

- 1- Zorunlu davranışlar için gerekli zaman
 - a) Çalışma (iş) zamanı
 - b) Çalışma ile ilgili etkinliklere ayrılan zaman
 - c) Yaşamı sürdürmeye yönelik etkinlikler için ayrılan zaman
- 2- Boş Zaman

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Zamanın gruplandırılmasında süreler dikkate alınarak gruplandırma yapılabilmektedir. Buna göre 24 saatlik bir günün 8 saati çalışma, 8 saati uyku ve 8 saati dinlenmeye ayrılabilir.

Boş zaman terimi, İngilizce karşılığı olan “leisure” kelimesi “fırsat tanınma” veya “serbest olmak” manalarına gelen “loisir”; “salahiyet vermek” ve “izin” manasına gelen “license” ve “özgürlük” manasına gelen “liberty” ve “licere” kelimelerinden türemiştir. Mecburiyetin olmaması ve serbest seçim ifade eden bu kelimelerin tamamı birbiriyle ilişkilidir (Torkildsen, 1990).

Parker’e göre; boş zaman bireyin hem kendisi ve hem de başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi istediğiyle seçeceği bir faaliyetle uğraştığı zamandır. Bireyin özgürce ve istediği gibi kullanabildiği zamandır (Bakır, 1990).

Boş zaman, modern insanın çalışma günü sonunda, hafta sonunda, yıllık izninde ve emeklilik devresinde, iş ve zorunlu görevler dışında kalan zamandır. Günümüzde boş zaman anlayışındaki gelişim sonucunda, sanayileşmiş ülkelerde, kısmen de olsa Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde uygarlık ve gelişmişliğin bir gereği olarak en verimli bir biçimde değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Bunun bir sonucu olarak, günlük ve haftalık çalışma saatlerindeki azalmalar ile tatil günlerinin çoğalmasa, toplumsal normlardaki değişim gibi nedenlerle boş zamanların toplumsal ve sosyal hayat içerisindeki önemi daha da belirginleşmeye ve artmaya hızlı bir şekilde devam etmektedir (Languar, 1991). Ayrıca araştırmacılar boş zaman etkinliklerine katılımın sosyal refah düzeyi ile bağlantılı olduğunu (Özşaker, 2012), diğer yandan boş zaman eğitimiyle kişisel ve toplumsal gelişimin de sağlanabileceğinin altını çizmiştir (Can vd., 2012). Bunun yanı sıra bireylerin içerisinde yaşadıkları toplumun kültürü onların boş zaman alışkanlıklarını doğrudan belirlemektedir (Aslan ve Cansever, 2012).

Ancak boş zamanların anlamı, değişen iktisadî ve toplumsal yapılarla birlikte dönüşüme uğramış, içi boşaltılmış ve böylece, bireylerin kendilerini özgür hissedebilecekleri ve yeteneklerini hem kendi hem de toplum yararına geliştirebilecekleri zaman dilimi olmaktan çıkmıştır (Kayadevir, 2012). Boş zaman kavramı hedonist bir yaklaşımla ele alınmaktan ziyade, bireyin, toplumun ve insanlığın yararına kullanılacak bir bağlamda ele alınmalıdır. Bu çerçevede Türkiye gibi farklı kültür kodlarına sahip ülkelerde boş zaman kavramının “bireysel haz” ötesinde ele alınması, insanın ontolojik ve sosyolojik faydasına olacak bir düzlemde tanımlanması ve üretilmesi gerekmektedir.

Rekreasyon

20. yüzyılın ortalarından başlayarak günümüze kadar dünya; sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik alanda birçok değişim ve gelişim yaşamıştır, bu değişim ve gelişimin insanlar üzerinde olumlu veya olumsuz birçok etkisi vardır. Özellikle teknolojik gelişmeler sayesinde çalışma saatlerinin azalması, kişi başına düşen gelirin artması, ulaşım ve haberleşme sistemlerinin gelişmesi gibi etkenler, insanları boş zamanlarını değerlendirmede çeşitli arayışlara yönlendirmiştir.

Boş zaman faaliyetleri içerik bakımından çok zengin ve çeşitlidir. Bu çeşitler, spor, sanat, zihinsel faaliyetler (kitap okuma, araştırma yapma), toplumsal faaliyetler (eş-dost ziyaretleri), yapması zahmetli olmayan kolay uğraşlar (bahçe bakımı, balık tutma) olarak sayılabilir (Bergeman vd., 2002). Bilim ve teknolojik gelişmeler bir taraftan insan hayatını kolaylaştırırken diğer taraftan kendisine fazla zaman ayırma imkanı vermektedir. Bu nedenledir ki insanoglu çalışma zamanının dışında kalan zamana da önem göstermektedir. Çalışma dışı zamanı kullanmaya da, boş zaman kullanımı denilerek rekreasyon kavramı ortaya çıkmıştır (Can vd., 2006). Rekreasyon kavramının değişik tanımları olmakla birlikte, anlamsal olarak hepsi aynı çerçevede toplanmaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Rekreasyon, İngilizce yaratmak, oluşturmak anlamına gelen “create” fiilinin önüne; yeniden, tekrar anlamına gelen “re” ön ekinin gelmesiyle oluşan “rekreasyon (recreation)”, çalışma ve diğer etmenler tarafından yıpranan, yorulan bireylerin yeniden canlanmaları anlamına gelmektedir (Axelsen, 2009). İnsanlar boş zamanlarında, buldukları mekânlardan uzaklaşmak, dinlenmek, hava değişimi, gezme görme, beraber olma, heyecan duyma, farklı yaşantılar elde etme gibi değişik amaçlarla ev dışında veya içinde açık veya kapalı alanlarda, aktif ya da pasif şekilde etkinliklere katılırlar. Rekreasyon, insanların boş zamanlarında katıldıkları bu etkinlikleri ifade eden bir kavramdır (Yılmaz, 2007). Rekreasyon; insanların, sınırlı yaşam süresinin zorunlu davranışlar dışında kalan diliminde (boş zamanda) gönüllü olarak katıldıkları ve doyum sağladıkları etkinliklerdir (Hazar, 1999).

Zamanı iyi kullanabilmek, verimli ve etkili olmasını sağlamak, bir eğitim işi olmakla birlikte, insanın çalışma hayatına dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına ayırdığı zaman birimleri, zaman birimleri arasındaki dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır. Hayata atılan bir kişinin hayata bağlı olmasında onun zaman anlayışının büyük önemi vardır. Bu bilgi ve alışkanlıklar hayatın her anını verimli bir şekilde kullanmayı sağlayarak, kişinin başarısında birinci derece rol oynayacaktır (Canan, 1997). Ayrıca özellikle gençlerin stres atabilmeleri, sakinleşip, rahatlayabilmeleri açısından da boş zaman etkinlikleri önemli bir fayda sağlamaktadır (Aslan ve Cansever, 2012). Yine bu tür etkinlikler gençlerin toplumsallaşmasına da önemli katkı sağlamaktadır (Arnon vd., 2008).

Çok çeşitlilik isteyen kişilerin ilgi, dürtü, amaç ve katılım şekillerine ve daha birçok faktörlere göre değişik yaklaşımlar öngören rekreasyonun özelliklerinde, ortak bir yön bulmak oldukça zordur (Karaküçük, 1997). Ancak, rekreasyonun birçok araştırmacı tarafından kabul edilebilen bazı temel özelliklerinden bahsetmek mümkündür. Bunlar rekreasyonu diğer faaliyetlerden ve kavramlardan ayıran temel özelliklerdir. Buna göre rekreasyon faaliyetlerinin en belirgin özellikleri şunlardır (Driver and Toucher, 1974; Farrel ve Lundergen, 1999; Hacıoğlu vd., 2009; Tezcan, 1982):

- Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir.
- Rekreasyon faaliyetlerine katılım, birey tarafından önceden belirlenmiştir.
- Rekreasyonun kendine has bir takım çekicilikleri vardır.
- Kişiler bu faaliyetlere kendi istek ve iradeleri ile katılırlar.
- Rekreasyon, boş zamanda yapılır.
- Rekreasyon birçok aktiviteyi kapsar.
- Rekreasyon, ciddi ve belirli amaçları olan aktivitedir. Rekreasyon faaliyetlerinin, katılan herkese göre bir amacı vardır. İnsan yapısına bir rahatlık ve refahlık kazandırır.
- Rekreasyon; yer, zaman ve insanlar açısından sınırlamalara tabi değildir.
- Rekreasyonel faaliyetler katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırır.
- Faaliyetlere devam, iştirak etme zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Rekreasyon, haz ve neşe sağlayan bir faaliyettir. Kişi bu tür faaliyetlere katılmak suretiyle mutlu olur.
- Rekreasyon, evrensel olarak uygulanmaktadır.
- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreasyon, bir faaliyet yapılırken, ikinci veya daha fazla faaliyete ilgi duyma ve gerçekleştirme imkânı verir.
- Rekreasyon, kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkân sağlayıcı faaliyetler içermelidir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

- Rekreasyon etkinlikleri, rekreasyonistler tarafından üstlenilir.
- Rekreasyon eylemi, planlı veya plansız beceri sahibi kişilerle ve beceri sahibi olmayan kişilerle ya da organize veya organize olmamış mekânlarda yapılabilmektedir.

Materyal ve Yöntem

Bu çalışma; Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan üç ilde, Zonguldak, Karabük ve Bartın, faaliyet gösteren konaklama işletmelerinde görev yapan yöneticilerin rekreasyona olan aşinalıklarının, rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının, işletmelerinde rekreasyon faaliyetleri bulunmasına yönelik bakış açılarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Katılımcılar

Çalışmanın evreni, Zonguldak, Karabük ve Bartın illerinde faaliyet gösteren turizm işletme belgeli ve yerel yönetim işletme belgeli 125 konaklama işletmesinin yöneticilerinden oluşmaktadır. Karasar (1998) tarafından üretilen formüle dayanarak, örneklem büyüklüğü (n) 83 olarak hesaplanmıştır. Basit tesadüfi örneklem yöntemi kullanılarak, Zonguldak, Karabük ve Bartın illerinde faaliyet gösteren 83 konaklama işletmesi yöneticisi ile birebir görüşülmüştür. Tablo 1’de iller bazında toplam konaklama işletmelerinin sayısı ve örneklemin dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. Evren ve Örneklemin İl Bazında Dağılımı

İL	Turizm İşletme Belgeli Konaklama İşletmelerinin Sayısı		Yerel Yönetim Belgeli Konaklama İşletmelerinin Sayısı		TOPLAM	
	N	N	N	N	N	N
Bartın	6	5	38	23	44	28
Zonguldak	19	14	19	9	38	23
Karabük	16	12	27	20	43	32
TOPLAM	41	31	84	52	125	83

Konaklama işletmelerinin sayılarına ve belge türünün dağılımına ilişkin bilgiler, Zonguldak, Karabük ve Bartın Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri, Safranbolu Belediyesi ve Kültür ve Turizm Bakanlığı Web Sitesinden elde edilmiştir.

Çalışmanın kapsamı, Zonguldak, Karabük ve Bartın illerinde 2012 yılında faaliyet gösteren konaklama işletmeleri yöneticileri ile sınırlandırılmıştır.

Veri toplama araçları

Çalışmada veri toplamak için gözlem aracı olarak görüşme yöntemi, bunun uygulanması için de örnekleme yöntemi tercih edilmiş ve basit tesadüfi örneklem yöntemi kullanılmıştır. Hesaplanan örneklem sayısına (83) ulaşılan kadar Zonguldak, Karabük ve Bartın illerinde rastgele seçilen konaklama işletmeleri yöneticileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde araştırmacılar tarafından özel olarak hazırlanan soru kılavuzu kullanılmıştır. Görüşme, önceden hazırlanan soru kılavuzu üzerinden ve verilen cevaplar üzerinden yeni sorular eklenerek araştırmacılar tarafından bizzat gerçekleştirilmiştir. İlk 10 yönetici ile yapılan görüşmeler sonucunda soru kılavuzu neticelendirilmiş ve bunlardan gerek görülen yöneticilerle ikinci kez görüşülmüştür.

Bilgi alınacak kişilerle karşılıklı konuşma şeklinde yapılan görüşme tekniğinin seçilme nedeni; yüz yüze bir ilişkiye dayandığı için verilerin elde edilmesinde açıklık ve kesinlik kazandırması ve konuyu daha fazla aydınlatmak için yeni sorular sorma olanağının bulunmasıdır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Verilerin analizi

Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, SPSS 18.00 istatistik paket programı yardımıyla analiz edilmiş, tanımlayıcı istatistiklerden elde edilen veriler tablolar yardımıyla sunulmuş ve yorumlanmıştır. Temel bazı değişkenlerle rekreasyon algısı arasındaki ilişkiyi belirlemek içinse Pearson Çarpımlar Moment Korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde çalışmada elde edilen verilere uygulanan frekans analizlerinin ve çapraz tablo analizlerinin sonuçları tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Tablo 2’de örneklemin kişisel bilgilere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılanların %80,7’sinin erkek, %19,3’ünün kadın olduğu görülmektedir. Bunların işletmedeki pozisyonlarına göre dağılımı ise şu şekildedir; işletme sahibi 29 kişi (%34,9), işletme müdürü 14 kişi (%16,9), müdür yardımcısı 3 kişi (%3,6), önbüro müdürü 16 kişi (%19,3) ve önbüro sorumlusu 21 kişi (25,3).

Bu rakamlara bakarak bölgedeki konaklama işletmelerinde kadın çalışanların işletme sahibi ve üst düzey yönetici konumunda çalışma yüzdelerinin düşük olduğunu, ayrıca işletmelerde işletme sahiplerinin aktif olarak yönetici pozisyonunda çalışıyor olmalarına dayanarak, kurumsallaşmanın henüz yerleşmediği anlaşılmaktadır.

Örneklemin eğitim durumları dağılımları ise şu şekildedir; ilköğretim 9 kişi (%10,8), ortaöğretim 31 kişi (37,3), önlisans 16 kişi (19,3) ve lisans mezunları 27 kişi %32,5’tir. Turizm alanında eğitim alan sadece 19 kişi (%22,9) iken, 64 kişi (%77,1) turizmden farklı bir alanda eğitim görmüştür. Dolayısıyla bu verilere dayanılarak, konaklama yöneticilerinin yeterli düzeyde ve mesleki alanlarıyla ilgili eğitim almadıkları söylenebilir.

Tablo 2. Örneklemin Kişisel Bilgilere Göre Dağılımı

Kişisel Bilgiler		f(n)	%
İşletmedeki pozisyon	İşletme Sahibi	29	34,9
	İşletme Müdürü	14	16,9
	Müdür Yardımcısı	3	3,6
	Önbüro Müdürü	16	19,3
	Önbüro Sorumlusu	21	25,3
Cinsiyet	Erkek	67	80,7
	Kadın	16	19,3
Yaş	20-25	17	20,5
	26-30	16	19,3
	31-40	23	27,7
	41-45	10	12,0
	46 ve üzeri	17	20,5
Medeni Durum	Evli	46	55,4
	Bekar	37	44,6
Eğitim Durumu	İlköğretim	9	10,8
	Ortaöğretim	31	37,3
	Önlisans	16	19,3
	Lisans	27	32,5
Mezun Olunan Alan	Turizm ve Otel İşlt.	19	22,9
	Diğer	64	77,1
Turizm Sektöründe Çalışma Süresi	0-3 yıl	15	18,1

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

	4-7 yıl	20	24,1
	8-13 yıl	29	34,9
	14 yıl ve üstü	19	22,9
Bu İşletmede Çalışma Süresi	0-3 yıl	41	49,4
	4-7 yıl	14	16,9
	8-13 yıl	20	24,1
	14 yıl ve üstü	8	9,6
Gelir	1000 TL'ye kadar	38	45,8
	1001-1500 TL	8	9,6
	15001-2000 TL	21	25,3
	2001 TL ve üzeri	16	19,3

Örneklemin turizm sektöründe ve buldukları işletmedeki çalışma süreleri incelediğinde; aynı işletmede uzun süreli çalışanların çoğunun işletme sahibi ve işletme müdüründen oluşmakta olduğu, önbüro müdürü ve şef konumundaki çalışanların işletmede kısa süre çalıştığı görülmektedir. Bu bilgiye dayanılarak konaklama yöneticisi olarak çalışanların iş doyumlarının düşük olması nedeniyle işletmede devamlılık arz etmedikleri söylenebilir.

Örneklemin gelir durumunun dağılımı ise şu şekildedir; 1000 TL'ye kadar gelire sahip olan 38 kişi (%45,8), 1001-1500 TL arası gelire sahip olan 8 kişi (%9,6), 15001-2000 TL arası gelire sahip olan 21 kişi (%25,3), 2000 TL ve üzeri gelire sahip olan ise 16 kişi (%19,3)'dir. Gelir düzeylerinin yönetici konumundaki kişiler için düşük olması, sektördeki çalışma sürelerini de kısaltmaktadır.

İşletmelerle ilgili bilgilerin verildiği tablo 3 incelendiğinde; işletmelerin belge türüne göre dağılımları şu şekildedir; turizm işletme belgeli işletme sayısı 31 (%37,3), yerel yönetim belgeli işletme sayısı 52 (%62,7)'dir. İşletmelerin faaliyette oldukları süre dağılımı; 0-3 yıl arası faaliyette olan 17 işletme (%20,5), 4-7 yıl arası faaliyette olan 22 işletme (%26,5), 8-13 yıl arası faaliyette olan 24 işletme (%28,9) ve 14 yıl ve üstü faaliyette olan 20 işletme (%24,1)'dir.

İşletmelerin oda ve yatak kapasitelerine ilişkin bulgular şu şekildedir; 14 işletmede 1-10 oda, 29 işletmede 11-25 oda, 9 işletmede 41-55 oda ve 10 işletmede 56 ve daha fazla sayıda oda bulunmaktadır. İşletmelerde çalışan sayısı; 29 işletmede 1-9 kişi, 29 işletmede 10-49 kişi ve 2 işletmede 50 kişiden fazladır. 40 işletmede günlük çalışma süresi 8 saat iken, 11 işletmede 8 saatten fazladır. 32 işletmede ise esnek çalışma saatleri uygulanmaktadır.

Tablo 3. İşletmelerle İlgili Bilgiler

İşletme İle İlgili Bilgiler		f(n)	%
İşletme Belge Türü	Turizm İşletme Belgeli	31	37,3
	Yerel Yönetim Belgeli	52	62,7
İşletmenin Faaliyet Yılı	0-3 yıl	17	20,5
	4-7 yıl	22	26,5
	8-13 yıl	24	28,9
	14 yıl ve üstü	20	24,1
Toplam Oda Sayısı	1-10 oda	14	16,9
	11-25 oda	29	34,9
	26-40 oda	21	25,3
	41-55 oda	9	10,8
	56 oda ve üstü	10	12,0
Yatak Kapasitesi	1-25 yatak	13	15,7
	26-50 yatak	25	30,1

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

	51-75 yatak	19	22,9
	76-100 yatak	12	14,5
	101 yatak ve üstü	14	16,9
İşletmede Çalışan Sayısı	1-9 kişi	52	62,7
	10-49 kişi	29	34,9
	50 kişi ve üstü	2	2,4
Günlük Çalışma Süresi	8 saat	40	48,2
	8 saatten fazla	11	13,3
	Esnek çalışma saatleri	32	38,6

Tablo 4. Örneklemin Rekreasyon Bilgisi ve Katıldığı Etkinlikler

	Evet		Hayır		Toplam
	f(n)	%	f(n)	%	
Rekreasyon Hakkında Bilgi Sahibi	33	39,8	50	60,2	83
Sportif Rekreasyona Katılım	29	34,9	54	65,1	83
Yüzme	6	20,7	23	79,3	29
Basketbol	3	10,3	26	89,7	29
Yürüyüş	12	41,4	17	58,6	29
Fitness Salonu	3	10,3	26	89,7	29
Yelken	1	3,4	28	96,6	29
Futbol	12	41,4	17	58,6	29
Kültürel Rekreasyona Katılım	42	50,6	41	49,4	83
Sinema	32	76,2	10	23,8	42
Tiyatro	6	14,3	36	85,7	42
Kültürel Geziler	5	11,9	37	88,1	42
Diğer	3	7,1	39	92,9	42

Tablo 4 incelendiğinde, işletme yöneticilerinden %39,8'inin (33 kişi) rekreasyon hakkında bilgi sahibi iken, %60,2'sinin (50 kişi) rekreasyon hakkında bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Bunlardan 29 kişi sportif etkinliklere, 42 kişi ise kültürel etkinliklere katıldığını belirtmiştir. Genelde sportif etkinlikler futbol ve yürüyüşle, kültürel etkinlikler ise sinema ile sınırlıdır.

Tablo 5. Örneklemin Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı

Katılım Sıklığı	f(n)	%
Hiç Katılmıyor	36	43,4
Ayda Bir	24	28,9
On Beş Günde Bir	6	7,2
Haftada Bir	11	13,3
Haftada İki veya Daha Fazla	3	3,6
Her Gün	3	3,6
TOPLAM	83	100

Tablo 5'e göre, örneklemin %43,4'ü (36 kişi) rekreasyon faaliyetlerine hiç katılmadıklarını, %28,9'u (24 kişi) ayda bir, %7,2'si (6 kişi) on beş günde bir, %13,3'ü (11 kişi) haftada bir, %3,6'sı (3 kişi) haftada iki veya daha fazla ve %3,6'sı (3 kişi) ise her gün katıldıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, işletme yöneticilerinden sadece 6'sı (%7,2) haftada bir defadan daha sık rekreasyon etkinliğine katılmaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Tablo 6. Örneklemin Rekreasyon Faaliyetlerinin İşletmeye Olumlu Etkileri Konusundaki Düşünceleri

Rekreasyon Faaliyetlerinin İşletmeye Etkileri	Etkisi Yok		Az Etkili		Kısmen Etkili		Çok Etkili	
	f(n)	%	f(n)	%	f(n)	%	f(n)	%
Marka ve İmaj Yaratmak	66	79,5	4	4,8	4	4,8	9	10,8
Reklam ve Tanıtım	58	69,9	7	8,4	9	10,8	9	10,8
Çekicilik	42	50,6	9	10,8	17	20,5	15	18,1
Geceleme Sayısını Artırmak	63	75,9	10	12,0	8	9,6	2	2,4
Rekabet Avantajı	68	81,9	6	7,2	7	8,4	2	2,4
Müşterinin Geliş Sıklığını Artırmak	68	81,9	5	6,0	1	1,2	9	10,8
Ürün Çeşitliliği Sağlamak	69	83,1	8	9,6	3	3,6	3	3,6

Tablo 6, işletme yöneticilerinin rekreasyon faaliyetlerinin işletmeye yapacağı katkılarla ilgili düşüncelerini yansıtmaktadır. Buna göre; işletme yöneticilerinden %79,5'u rekreasyonun konaklama işletmelerine marka ve imaj yaratmak konusunda, %69,9'u reklam ve tanıtım konusunda, %50,6'sı çekicilik konusunda, %75,9'u geceleme sayısını artırmak konusunda, %81,9'u rekabet avantajı yaratmak ve müşterinin geliş sıklığını artırmak konusunda, ve %83,1'i ise ürün çeşitliliği sağlamak konusunda hiçbir etkisi olmayacağını düşünmektedir. Bu oranlar işletme yöneticilerinin genel anlamda rekreasyon etkinliklerine olumlu bakmadıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Örneklemin İşletmelerde Rekreasyon Etkinliği Olması Zorunluluğu İle İlgili Görüşleri

	f(n)	%
Konaklama işletmelerinde rekreasyon etkinlikleri mutlaka olmalıdır	49	59,0
Konaklama işletmelerinde rekreasyon etkinlikleri olması gerekmez	34	41,0
TOPLAM	83	100

Tablo 7'ye göre, işletme yöneticilerinin %59,0'u (49 kişi) konaklama işletmelerinde rekreasyon alanlarının ve faaliyetlerinin mutlaka olması gerektiğini düşünürken, %41,0'i (34 kişi) konaklama işletmelerinde rekreasyon alan ve faaliyetlerinin olmasının zorunlu olmadığını düşünmektedir. Bu bilgiler önceki tablolarda yer alan bilgilerle çok uyumlu değildir. Zira önceki tablolar, işletme yöneticilerinin çoğunluğunun rekreasyon etkinliklerine katılmadığını, rekreasyon hakkında bilgi sahibi olmadığını ve rekreasyon etkinliklerinin işletmelerine bir katkısının olmayacağını düşündüklerini ortaya çıkarmıştır.

Tablo 8. Örneklemin İl, Yaş, Cinsiyet, İşletmedeki Pozisyon, Çalışma Süresi, Eğitim Durumu ve Mezun Oldukları Alan ile Rekreasyonun Gerekliliği Algısı Arasındaki Korelasyon Analizi

Anlamlı Değişkenler	R (p<0.05)
Mezun olunan alan	.795
Eğitim durumu	.478

Tablo 8 incelendiğinde, konaklama işletmesi yöneticilerinin rekreasyonun gerekliiği ile ilgili algılarının belirlenmesinde, buldukları il, yaş, cinsiyet, işletmedeki pozisyon ve çalışma süresinin bir etkisinin olmadığı anlaşılırken; diğer yandan eğitim durumu ve mezun olunan alan ile ilgili ise pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki özellikle mezun olunan alan değişkeninde oldukça yüksek bir seviyededir. Buna göre turizm ve ilgili alanlardan mezun olan ve eğitim durumu daha yüksek olan işletme yöneticileri, işletmelerinde rekreasyonun gerekliiği konusunda çok daha yüksek bir bilgi ve bilinç düzeyine sahiptir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Batı Karadeniz Bölgesinde faaliyet gösteren konaklama işletmelerinde görev yapan yöneticilerin rekreasyona olan aşinalıkları, rekreasyon faaliyetlerine katılım düzeyleri ve işletmelerde rekreasyon faaliyetlerinin gerekliiğine dair bakış açıları ele alınmıştır. Aynı bölgede daha önce konaklama işletmelerinde müşteri memnuniyeti üzerinde bir araştırma yapılmışsa da, bu çalışmada özel olarak rekreasyon etkinliklerinin etkisi üzerinde durulmamıştır (Çatı ve Koçoğlu, 2006). Yine diğer bazı çalışmalarda konaklama işletmelerin web sayfalarında rekreasyon etkinliklerinin tanıtımının yapıp-yapılmadığı araştırılmış ve konaklama işletmesi yönetimlerinin rekreasyon faaliyetlerinin duyurulmasına önem vermedikleri ve rekreatif etkinliklerini başka başlıklar altında duyurdukları görülmüştür (Karamustafa ve Öz, 2010; Albayrak, 2012). Ancak literatürde doğrudan işletme yöneticilerinin rekreasyon tutumu ve algısı ile ilgili olarak bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Alanında ilk olan bu çalışmanın amacı doğrultusunda elde edilen en önemli bulgu, konaklama işletmesi yöneticilerinin %60,2'sinin rekreasyon hakkında bilgi sahibi olmayışıdır. Buna bağlı olarak rekreasyon faaliyetlerine katılım düzeyi de çok sınırlı kalmaktadır. Genellikle sportif faaliyetlere katılım, futbol ve yürüyüş ile, kültürel faaliyetlere katılım ise sinemaya gitmekle sınırlıdır. Faaliyetlere katılım sıklığı ise %28,9 gibi önemli bir oranla ayda bir katılımı yoğunlaşmaktadır. Çalışmada elde edilen diğer bir önemli bulgu, yöneticilerin vakit bulamadıkları için rekreasyon faaliyetlerine katılmadıklarını belirtmelerine rağmen, tatil amacı ile gidecekleri bir işletmede konaklamanın kendileri için yeterli olacağını belirtmeleridir. Bir konaklama işletmesinden genel beklentileri, konaklama ve sessizlik ile sınırlı kalmakta, rekreasyon alanı/faaliyeti olarak beklenti de daha çok işletmede havuz bulunması ile sınırlı kalmaktadır. İşletme yöneticilerinin bu yaklaşımı, insanların tatil yeri seçimi ve tatil süresinde rekreatif etkinlikleri göz önünde bulundurdukları yönündeki tespiti (Turgut ve Ardahan, 2003) dikkate almadıklarını göstermektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın sonuçları, Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan konaklama işletmesi yöneticilerinin görev yaptıkları işletmelerinde rekreasyon alanlarının/faaliyetlerinin bulunmasına dair olumsuz tutum sergilediklerini ortaya çıkarmaktadır.

Diğer yandan yapılan korelasyon analizi ise işletme yöneticilerinin rekreasyonla ilgili olumsuz tavır takınmalarının temel nedeninin eğitimle ilgili olduğunu ortaya koymaktadır. İşletmelerde yönetici düzeyinde çalışanların eğitim düzeyinin yeterli olmaması ve özellikle de mesleki eğitim almamış olmaları, rekreasyon konusunda olumsuz algı ve tutuma sahip olmalarının

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

temel nedeni olarak ortaya çıkmaktadır. Konaklama işletmelerinde mesleki eğitim eksikliğinden kaynaklanan sorunlara daha önceki araştırmalarda da değinilmiştir (İçöz, 1991; Kılıç, 2000; Yanardağ ve Avcı, 2012).

Konaklama işletmesi yöneticilerinin rekreasyona yaklaşımları konusunda, buldukları iller ve diğer demografik özellikleri arasında (cinsiyet, medeni durum, gelir, mesleki tecrübe, vb.) anlamlı bir ilişkinin olmayışı, çalışmadan elde edilen dikkat çekici bir diğer sonuçtur.

Bu sonuçlar, işletme yöneticilerinin bilgi ve kültür düzeylerinin düşük olmasına paralel olarak, çalıştıkları işletmelerde de sunacakları hizmetlerin kalite ve yeterliliğinin oldukça sınırlı olacağını ortaya koymaktadır. Bu sınırlı ve gelişmemiş anlayışın, bölgede turizm ve konaklama tesisi işletmeciliğinin gelişmesi önündeki en önemli tehditlerden birisi olduğu değerlendirilmektedir. Bu tespite paralel olarak, daha önceki bir araştırmada da, turizm sektöründe çalışan personelin ve yöneticilerin sektör odaklı mesleki eğitim almasının işletme verimliliği açısından önemi üzerinde durulmuştur (Ardahan, 2010). Yine bir diğer araştırmada personel kalitesinin ve sunulan hizmet çeşitliliğinin müşteri sadakati üzerindeki etkisi vurgulanırken (Hançer, 2003), bir başka araştırmada da turizm sektörünün emek-yoğun bir sektör olması nedeniyle öncelikli olarak nitelikli personele gereksinim duyulduğu belirtilmiştir (Yanardağ ve Avcı, 2012).

Bu bulgular ışığında, aşağıdaki önerilerin dikkate alınmasının bölgedeki konaklama tesisi işletmeciliğinin geleceği açısından büyük bir önem taşıdığı düşünülmektedir:

- İşletme sahipleri bizzat işletme yöneticiliği yapmaktan kaçınmalı, profesyonel yöneticiler çalıştırmalıdır.
- Yönetici istihdamında öncelikli olarak turizm, rekreasyon ve işletme gibi ilgili alanlarda mesleki eğitim görmüş olanlar tercih edilmelidir.
- İşletme yöneticilerinin hizmet içi eğitim başta olmak üzere, kendilerini geliştirecek her türlü görsel, yazılı, uygulamalı, vb. eğitim kanallarından yararlanması sağlanmalı ve sürekli mesleki eğitim olanakları geliştirilmelidir.
- İşletme yöneticilerinin rekreasyon etkinlikleri ve olanakları ile öne çıkmış tesislere bilgilendirme gezileri yapmaları teşvik edilmelidir.
- İşletmelere alt kademelerde personel istihdam edilirken, rekreasyon etkinliklerini planlayabilecek ve yürütebilecek donanıma sahip kişiler tercih edilmelidir.
- Bölgede yeni inşa edilecek tesisler planlanırken, gerekli rekreasyon hizmetlerini sağlayacak unsurların bulunması üzerinde durulmalıdır.
- Bölgeyi konu alacak her türlü uygulamalı/deneysel turizm, otelcilik ve rekreasyon araştırmaları nitelik ve nicelik olarak artırılmalı ve desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

- ALBAYRAK, A. (2012). İstanbul'daki Konaklama İşletmelerinin Rekreasyon Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi, **AJIT-e:Online Academic Journal of Information Technology**, 3(8): 43-58.
- ARDAHAN, F. (2010). Sektör Odaklı Mesleki Eğitim, Sektörün İşletmecilik Eğitiminden Beklentileri: Antalya Örneği, **Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, 14 (20): 55-76.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

- ARNON, S., SHAMAI, S., and ILATOV, Z. (2008). **Socialization agents and activities of young adolescents**, *Adolescence*, 43.
- ASLAN, N. ve CANSEVER, B. A. (2012). Ergenlerin Boş Zaman Değerlendirme Algısı, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 42: 23-35.
- AXELSEN, M. (2009). The power of leisure: I was an anoexic; I'm now a healthy triathlete. **Lesiure Sciences**. 31: 330-346.
- BAKIR, M. (1990). **Rekreasyon ve Turizm İlişkisinin Turizm Politikalarının Oluşturulmasındaki Önemi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- BERGEMAN, B., JOHN, C. H. and TIMMERMANS, H. (2002). Vacation Behaviour Using a Sequence Alignment Method, **Annals of Tourism Research**, V.29.
- CAN, S., DURUKAN, E. ve ÖZMADEN, M. (2006). Bir rekreasyon faaliyeti olarak üniversitelerarası müsabakalara katılan sporcu öğrencilerin liderlik davranışlarının karşılaştırılması. **II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi** (20-22 Nisan 2006), Balıkesir.
- CAN, S., DURUKAN, E., ÖKMEN, A. Ş., DALAMAN, O. ve YORULMAZ, A. (2012). İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi. **Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimi Dergisi**, 14 (1): 132-137.
- CANAN, İ. (1997). **Vakti En İyi Değerlendirme: İslam'da Zaman Tanzimi**, İstanbul: Cihan Yayınları.
- ÇAKIROĞLU, H. (1998). **Rekreasyon; beden eğitimi dersi ve diğer dersler açısından okullarda ders dışı faaliyetlerin durumu eğitsel kollar ve fonksiyonları**. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇATI, K. ve KOÇOĞLU, C. M. (2006). Müşteri Sadakati ile Müşteri Memnuniyeti Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 19: 167-188.
- DRIVER, B. L. and TOUCHER, S. R. (1974). **Elements of Outdoor Recreation Planning**, University of Michigan Press Ann, Arbor.
- EREN, E. (1991). **Yönetim ve Organizasyon**, İ.Ü. İşletme Fakültesi, Yayın No. 236, İstanbul.
- FARREL, P. and LUNDERGEN, H. M. (1999). **The Process of Recreation Programming Theory and Technique**, Third Edition, Venture Publication.
- HACIOĞLU, N., GÖKDENİZ, A. ve DİNÇ, Y. (2009). **Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi**. Ankara: Detay Yayıncılık.
- HANÇER, M. (2003). Konaklama Endüstrisinde Müşteri Sadakati: Anlam, Önem, Etki ve Sonuçlar, **Seyahat ve Turizm Araştırmaları Dergisi**, 3(1-2).
- HAZAR, A. (1999). **Turizm İşletmelerinde Animasyon**, Ankara: Detay Yayıncılık.
- İÇÖZ, Ö. (1991). Turizm Sektörünün Gelişmesinde İnsan Unsurunun Önemi, **Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi**, 23-24.
- KARAKÜÇÜK, S. (1997). **Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme**, Ankara: Seren Ofset.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

- KARAMUSTAFA, K. ve ÖZ, M. (2010). Türkiye'deki Konaklama İşletmelerinin İnternet Web Sitelerini Değerlendirmeye Yönelik Bir Çalışma, **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 19: 51-92.
- KARASAR, N. (1998). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. 8. Basım. Ankara: Nobel Yayım.
- KAYADEVİR, A. (2012). Tüketim Toplumu/Kültürü Bağlamında Boş Zaman ve Halk Kütüphanelerine Etkisi Üzerine Bir Deneme, **Türk Kütüphaneciliği**, 25 (1): 55-85.
- KILIÇ, C. (2000). **Turizm Sektöründe İstihdamın Niteliğini Etkileyen Faktörler ve Türkiye'de Beş Yıldızlı Otellerin Analizi**, Ankara: Gazi Kitabevi.
- LANGUAR, R. (1991). **Turizm-Seyahat Sosyolojisi**, İstanbul: İletişim Yayınları.
- ÖZŞAKER, M. (2012). Gençlerin Serbest Zaman Aktivitelerine Katılmama Nedenleri Üzerine Bir İnceleme, **Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimi Dergisi**, 14 (1): 126-131.
- TEZCAN, M. (1982). **Eğitim Sosyolojisi**, 11. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- TORKİLSEN, G. (1990). **Recreation and leisure management**. 5th Ed. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group.
- TURGUT, T. ve ARDAHAN, F. (2013). Suya Dayalı Rekreasyon İşletmelerinin Profilleri: Antalya Örneği. **Pamukkale Journal of Sport Sciences**, 4(1): 1-15.
- YANARDAĞ, M. Ö. ve AVCI, M. (2012). Turizm Sektöründe İstihdam Sorunları: Marmaris, Fethiye, Bodrum İlçeleri Üzerine Ampirik Bir İnceleme, **Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi**, 3(2): 39-62.
- YAZICI, M., (1998). **Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anlayış ve Alışkanlıkları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma**, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- YILMAZ, Ş. (2007). **Rekreasyon Faaliyetlerinin Yönetim ve Organizasyonu: Antalya Bölgesindeki Beş Yıldızlı Otel İşletmelerine Yönelik Bir Uygulama**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.